

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Tramstelplaats (Merelbeke, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2020C468
Maart - April 2020

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven, Clara Thys

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	20
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	20
1.4.1.1	Landschappelijke situering	21
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	25
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	26
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	27
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	28
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	28
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	35
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	36
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	39
1.5	Synthese	42
2	Bibliografie.....	44

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Visualisatie huidige toestand van het plangebied (bron: Geopunt).	15
Figuur 6: Huidige toestand van het terrein (bron: opdrachtgever).	17
Figuur 7: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).....	18
Figuur 8: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	22
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 13: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).	24
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	27
Figuur 18: Allesporenkaart (Corlemans, L. 2017. p.40).	29
Figuur 19: Projectgbied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	38

Figuur 24: Zicht op de Tramstelplaats, vermoedelijk gezien vanaf het projectgebied, datering onbekend – vermoedelijk begin 20 ^e eeuw (Bron: Gemeentearchief Merelbeke).....	38
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	41
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	41

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....20

1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Merelbeke
	Deelgemeente	/
	Postcode	9820
	Adres	Tramstelplaats 9820 Merelbeke
	Toponiem	Tramstelplaats
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 106314 Y _{min} = 187402 X _{max} = 106497 Y _{max} = 187529
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Merelbeke, Afdeling 2, Sectie C, nr's: 237/2t3, 745r, 745s Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande verkavelingsvergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 5563 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Merelbeke Tramstelplaats werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Merelbeke, in de provincie Oost-Vlaanderen. Merelbeke is een zuidelijke randgemeente van Gent, gelegen aan de Boven-Schelde. De rechteroever van de Boven-Schelde vormt de westelijke gemeentegrens. Merelbeke is omgeven door Gent ten noorden, Melle ten oosten, Oosterzele en Gavere ten zuiden en De Pinte ten westen.

Het plangebied zelf grenst ten zuiden aan Tramstelplaats. Langsheen de oostzijde van het terrein loopt de Braambosbeek. De dorpskerk en kerkhof situeren zich precies ten zuiden van het plangebied.

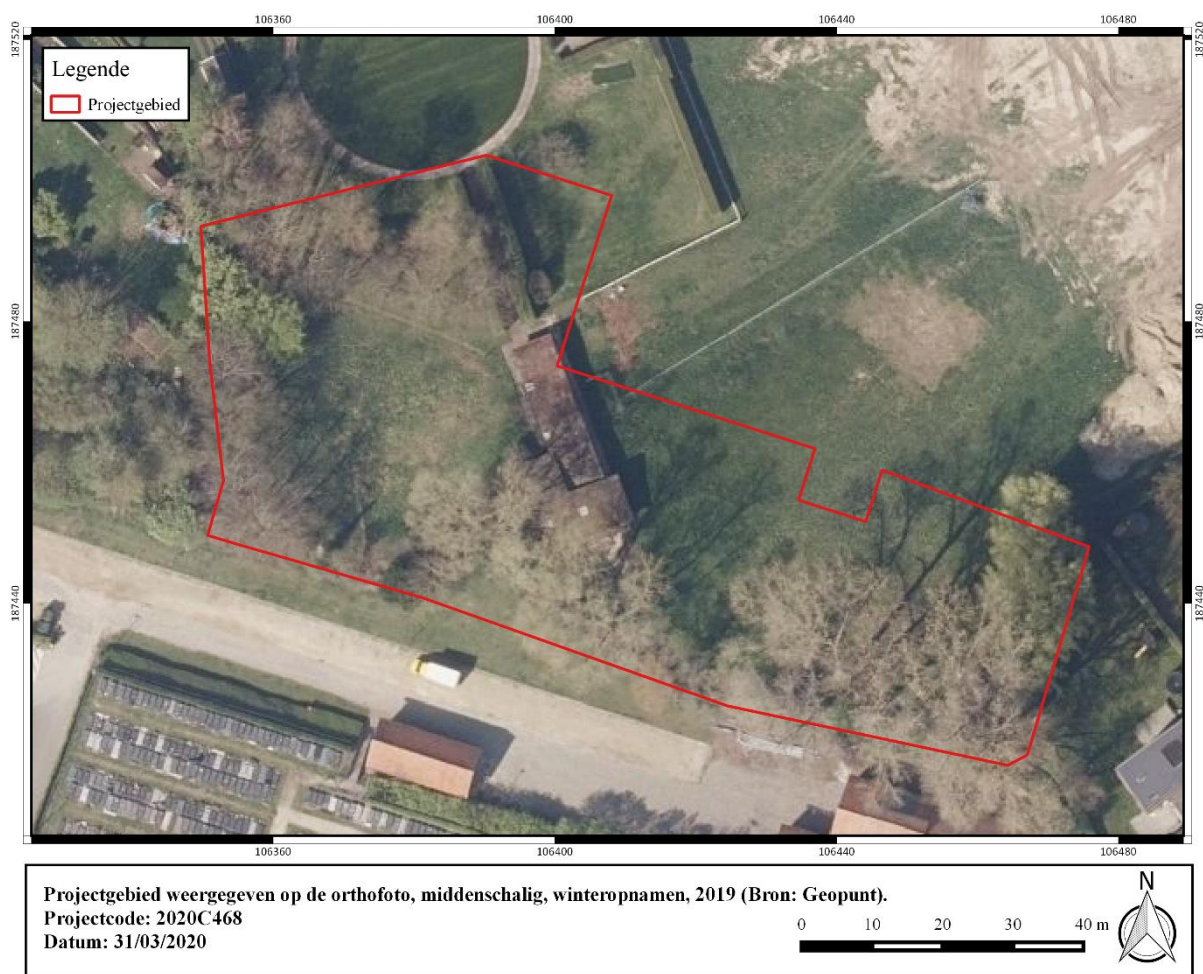
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

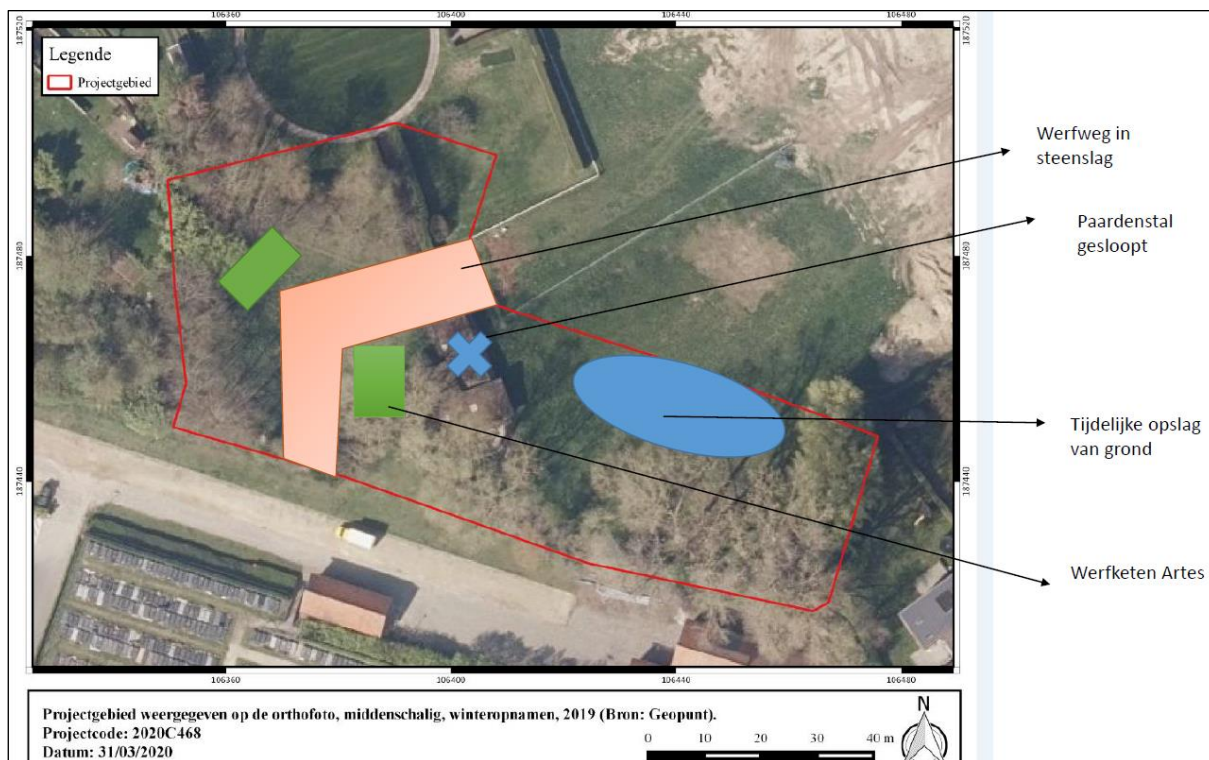
1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 5563 m². Tot recent was ca. 292 m² van het terrein bebouwd, het overige deel van het terrein was in gebruik als grasland. Vooral langsheen de straatzijde is vrij dichte vegetatie in de vorm van bomen waar te nemen.

Op heden is het bestaande gebouw (paardenstal) reeds volledig afgebroken. Precies ten westen van deze voormalige stal is een werfweg aangelegd in functie van de werkzaamheden ten noorden van het projectgebied. Hier zijn op heden tevens twee werfketen aanwezig. In het noordoostelijk deel van het projectgebied is tevens grond gestockeerd die eveneens afkomstig is van de werken ten noorden van het plangebied. De aanwezige werfinrichting is aangelegd door middel van steenslag op plasticdoek.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Figuur 5: Visualisatie huidige toestand van het plangebied (bron: Geopunt).

Figuur 6: Huidige toestand van het terrein (bron: opdrachtgever).

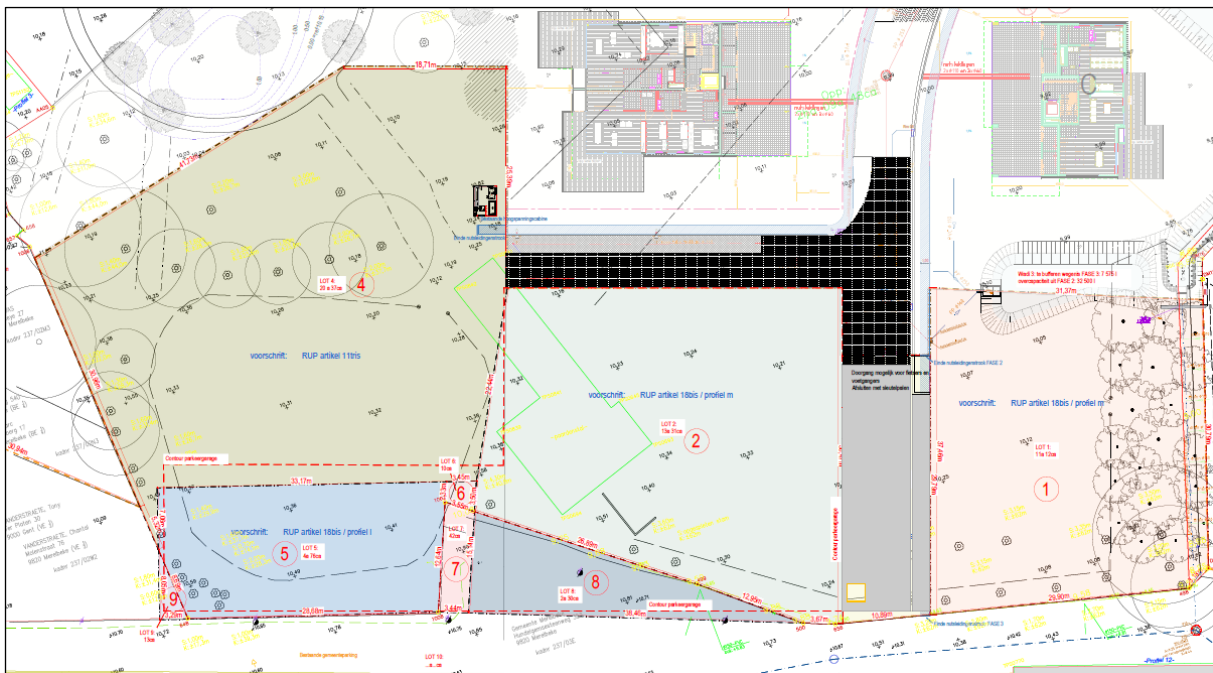
1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant een verkaveling van het terrein in 9 loten.

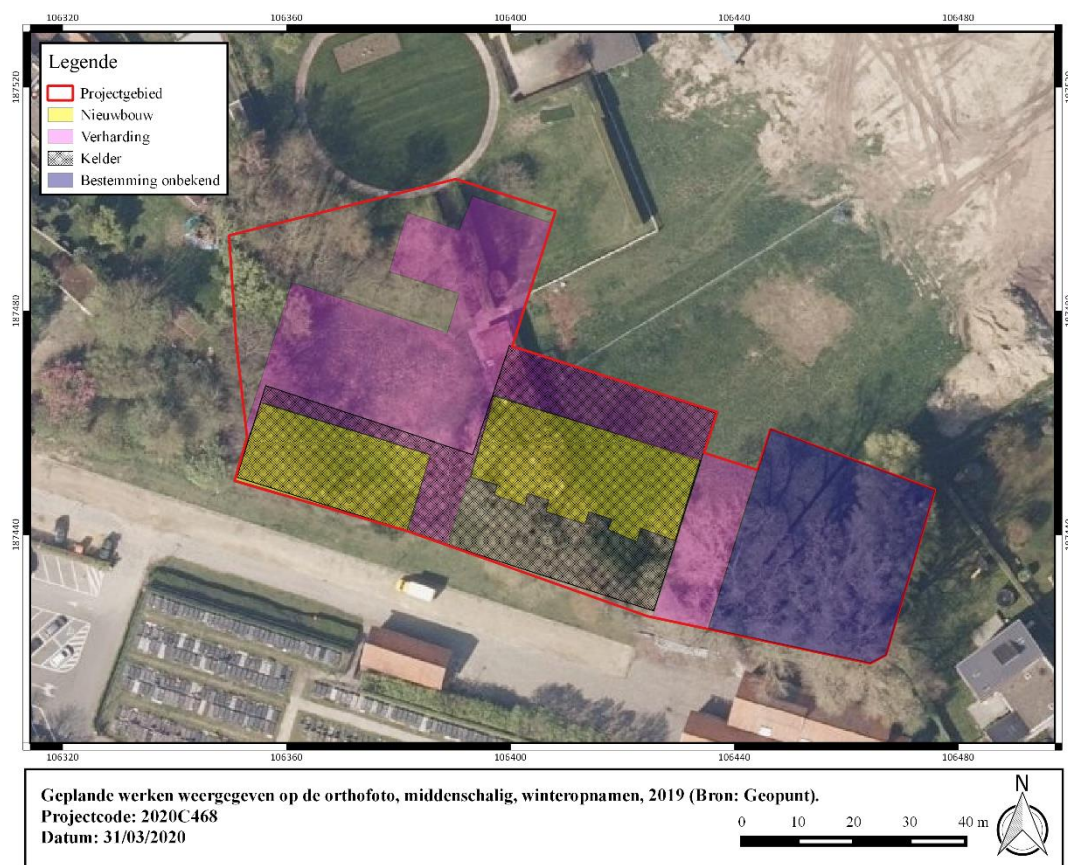
Dit project omvat de derde fase van het project Wisselkouter. Het betreft een project in samenwerking met de gemeente Merelbeke waarbij residentiële gebouwen worden gerealiseerd langs een stedelijk plein 'de tramstelplaats'. De residentiële gebouwen worden onderkelderd in functie van het parkeren, zo kan er gestreefd worden naar een autoluwe woonbuurt. Naast private ontwikkelingen is er tevens ruimte voor sociale koopwoningen. De tramstelplaats met zijn oorspronkelijke historische gebouwen wordt gerestaureerd en heraangelegd (geen deel van deze aanvraag) zodat het een nieuwe ontmoetingsplek wordt bij uitstek. Ten noorden van het projectgebied wordt voorzien in een publieke bovengrondse parkeerplaats, die ontsloten wordt via de nieuwe verkaveling 'binnenwijk' en de Lembergsesteenweg.

De geplande parking binnen de huidige verkavelingsvergunningsaanvraag zal een oppervlakte hebben van 2235 m² en wordt aangelegd tot een diepte van 3,70 m-mv. De twee residentiële gebouwen hebben een gecombineerde oppervlakte van 1072 m² (het westelijk gebouw 458 m², het oostelijk gebouw 614). Deze zullen plaats bieden aan ca. 30 woonentiteiten en op gelijkvloers niveau ruimte voor wonen, handel, kantoren of vrije beroepen. Rondom deze gebouwen wordt deels verharding gerealiseerd (3126 m²), deels groenzone. De bestemming van het oostelijk lot van de verkaveling (ca. 1100 m²) is op heden nog niet gekend. Dit lot vormt wel onderdeel van de huidige vergunningsaanvraag maar zal nadien verkocht en ontwikkeld worden.

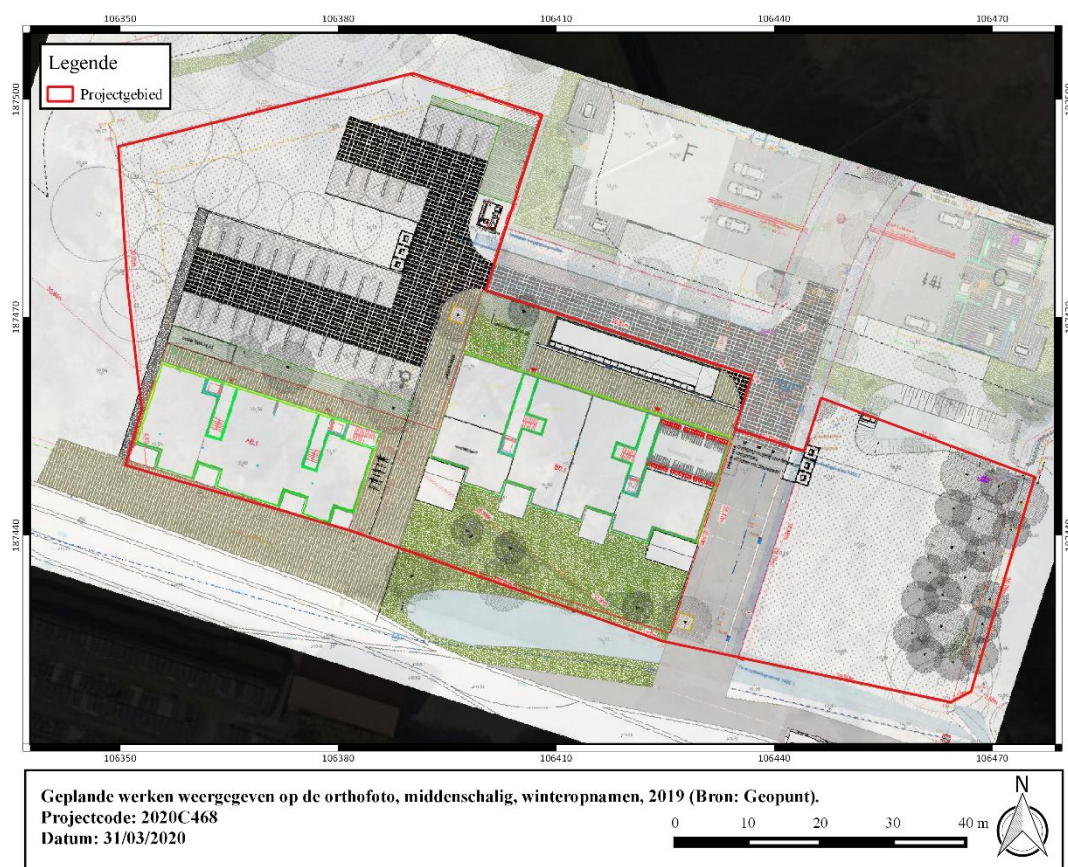
Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en werfinrichting én de mogelijke toekomstige ingrepen in de individuele kavels het archeologisch niveau over het volledig plangebied bedreigen; Bijgevolg wordt uitgegaan van een integrale versterking van het terrein.

Figuur 7: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).

Figuur 8: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Egem (Formatie van Tielt).
Quartair	Type 3
Bodemtypes	Sdc, OB
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	10.0 – 11.1 m TAW
Hydrografie	Beneden-Scheldebekken, deelbekken De Drie Molenbeken.

1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het plangebied is gelegen in de zandleem- en leemstreek.

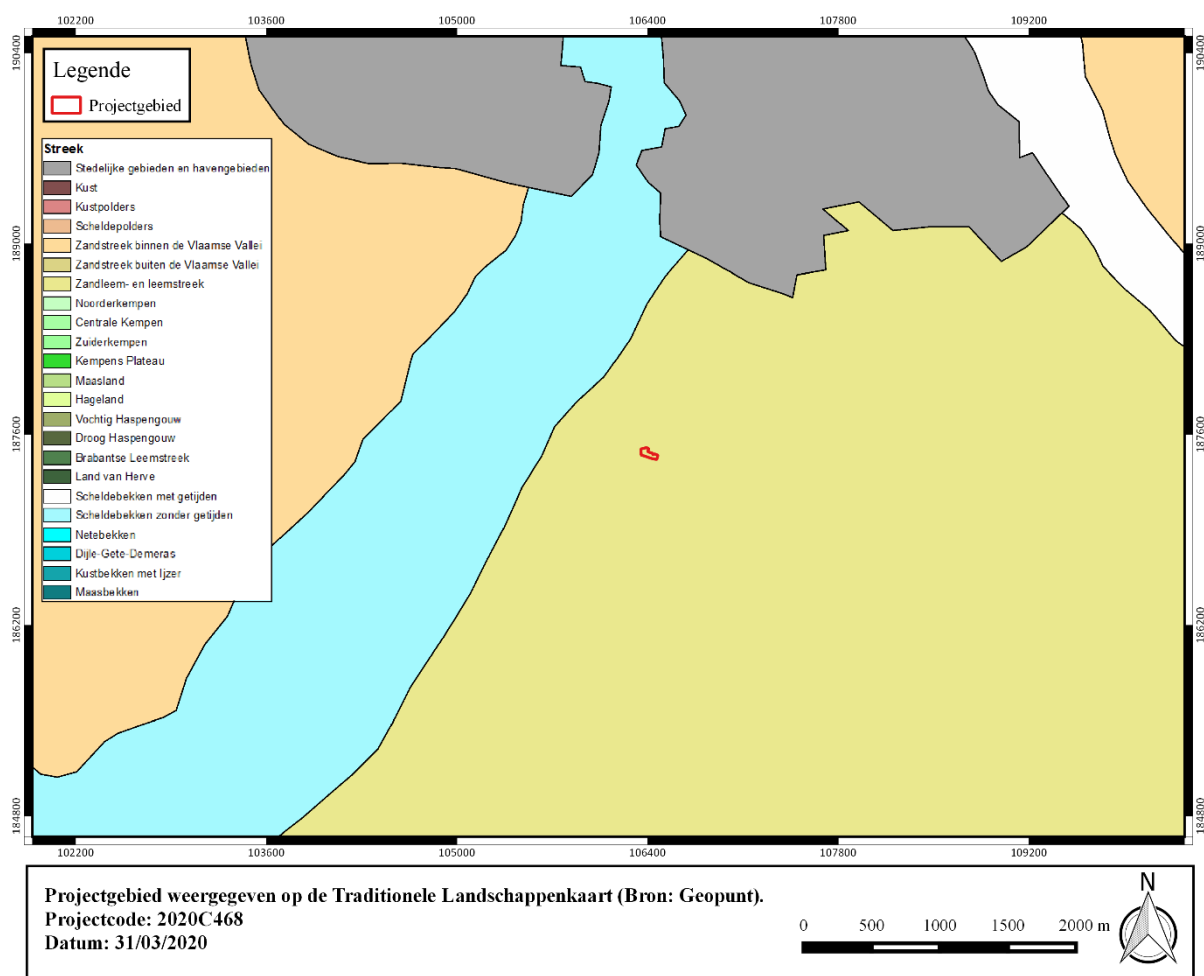
Het plangebied is gelegen op het Weichseliaan terras van de Bovenschelde. De Bovenschelde maakt deel uit van de Vlaamse Vallei. De Vlaamse Vallei is een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging die lager is dan +10 m TAW. Deze zone helt licht af in noordelijke richting. De Vlaamse Vallei, alsook haar vertakkingen, vormt een complex van deels bedolven pleistocene valleien die in opeenvolgende fasen tot diep in het substraat ingesneden werden en tussendoor met oud - quartair - , Eemiaan – en Weichseliaanafzettingen opgevuld werden. Het huidig oppervlak valt samen met het topvlak van de laatste fluvioperiglaciale Weichseliaanafzettingen. Op het einde van het Weichseliaan en doorheen het Holoceen werd dit oppervlak ingesneden door de rivieren en tot laagterras in reliëf gesteld. In de Vlaamse Vallei komt op het laagterras een microreliëf voor, dat vooral bij de afzetting van de eolische dekzanden en boreale stuifzanden (duinen) gevormd is, maar ook elementen omvat die van de verwilderde fluvioperiglaciale pre - holocene dalbodem overgeërfd zijn (donken).

Kenmerkend voor het landschap van Merelbeke is het nogal bruuske hoogteverschil (circa 15 tot 20 m) tussen de vlakke alluviale Scheldevallei en het variërend golvend reliëf, schommelend tussen 8 en 30 m. De niet-alluviale gronden vertonen een grote bodemverscheidenheid variërend van zand tot zandleem. De vallei van de Schellebellebeek doorsnijdt het grondgebied van de gemeente middendoor van oost naar west. Ten noorden ervan is het reliëf licht golvend met de Keiberg als opvallendste heuvel (21 m). Ten zuiden van de Schellebellebeek valt vooral Resselaaarberg (30 m) sterk op waarvan de oude akkergronden oostwaarts aansluiten bij de Molenkouter en Oude Kouter (naar Lemberge toe). Tussen Schelde en Melsenbeek, ten westen van Resselaaarberg, ligt de langgestrekte zandige donk van Montoie die ten noorden uitloopt op de oude wijk "Kerkhoek".

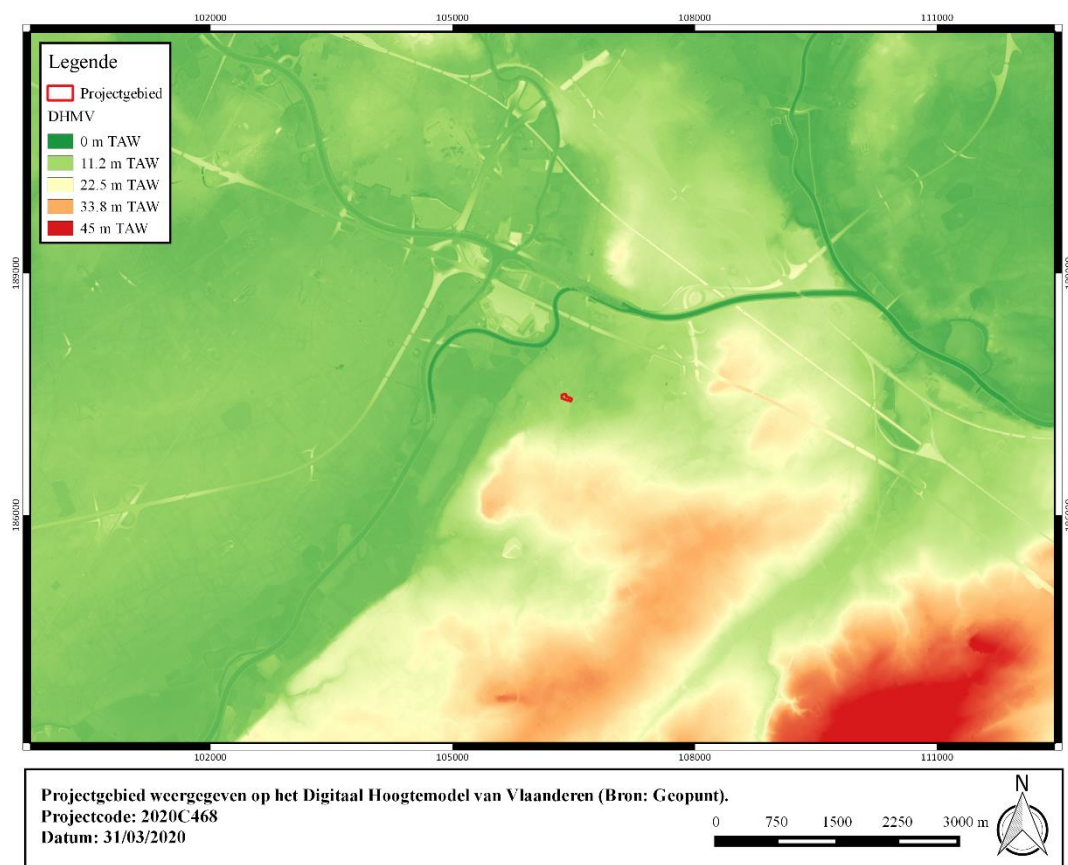
Het terrein is dus gelegen op het Weichseliaan terras van de Bovenschelde, aan de voet van de zogenaamde Potaardeberg. Langsheen de oostzijde van het plangebied loopt de Braambosbeek, die ontspringt in het centrum, precies ten zuiden van het plangebied en afwatert naar de Tijarm. Op het microreliëf is te zien dat het plangebied een relatief vlak verloop kent op een hoogte tussen de 10.2 en 10.6 m TAW. In het zuidelijk deel van het plangebied situeert zich een smalle gracht die gelegen is op 10.0 m TAW. In het oostelijk deel, langsheen de Braambosbeek, situeert zich een noord-zuid georiënteerd talud op een hoogte van ca. 11.1 m TAW. Het is op basis van de gekende gegevens niet duidelijk of de Braambosbeek een oude natuurlijk waterloop is of een gegraven ontwateringsgracht.

Hydrografisch is het plangebied gelegen binnen het Beneden-Scheldebekken, deelbekken De Drie Molenbeken.

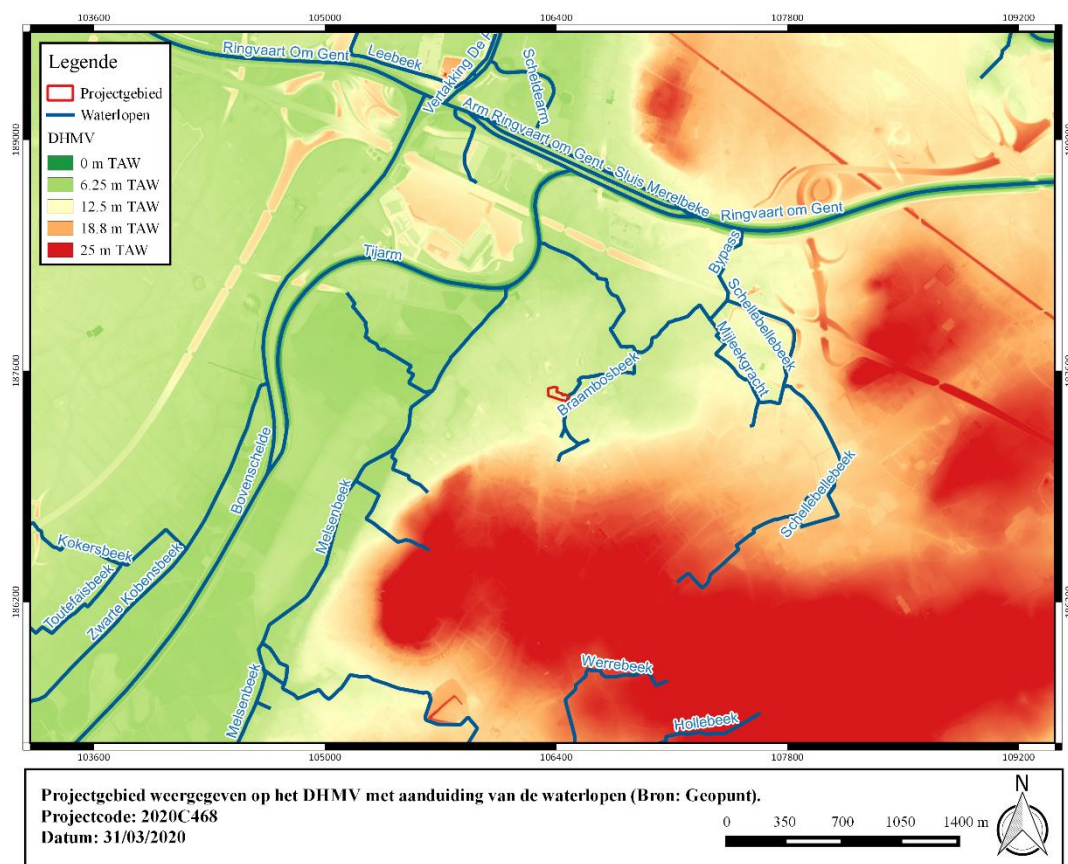

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

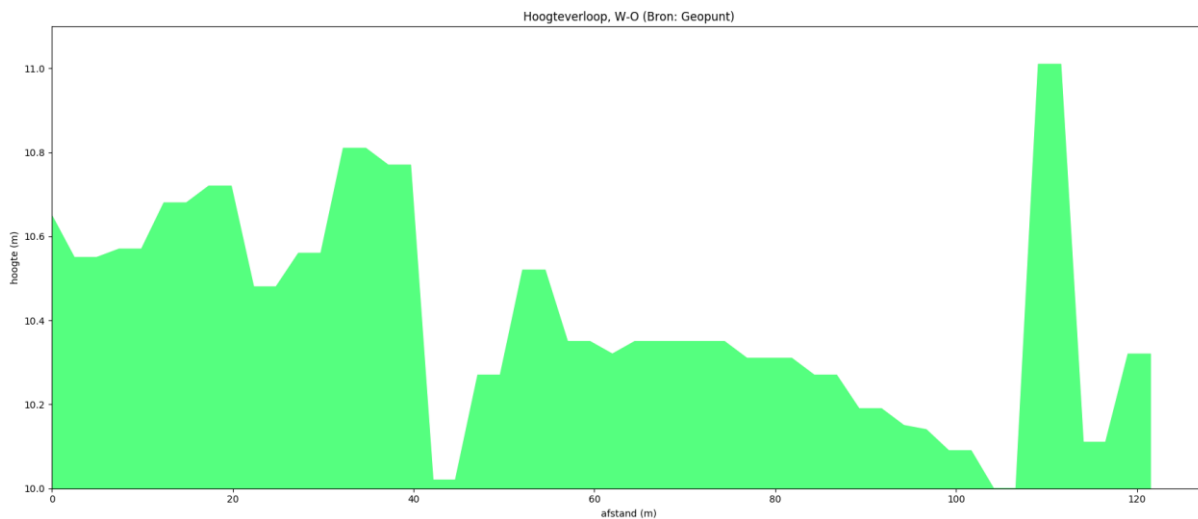

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

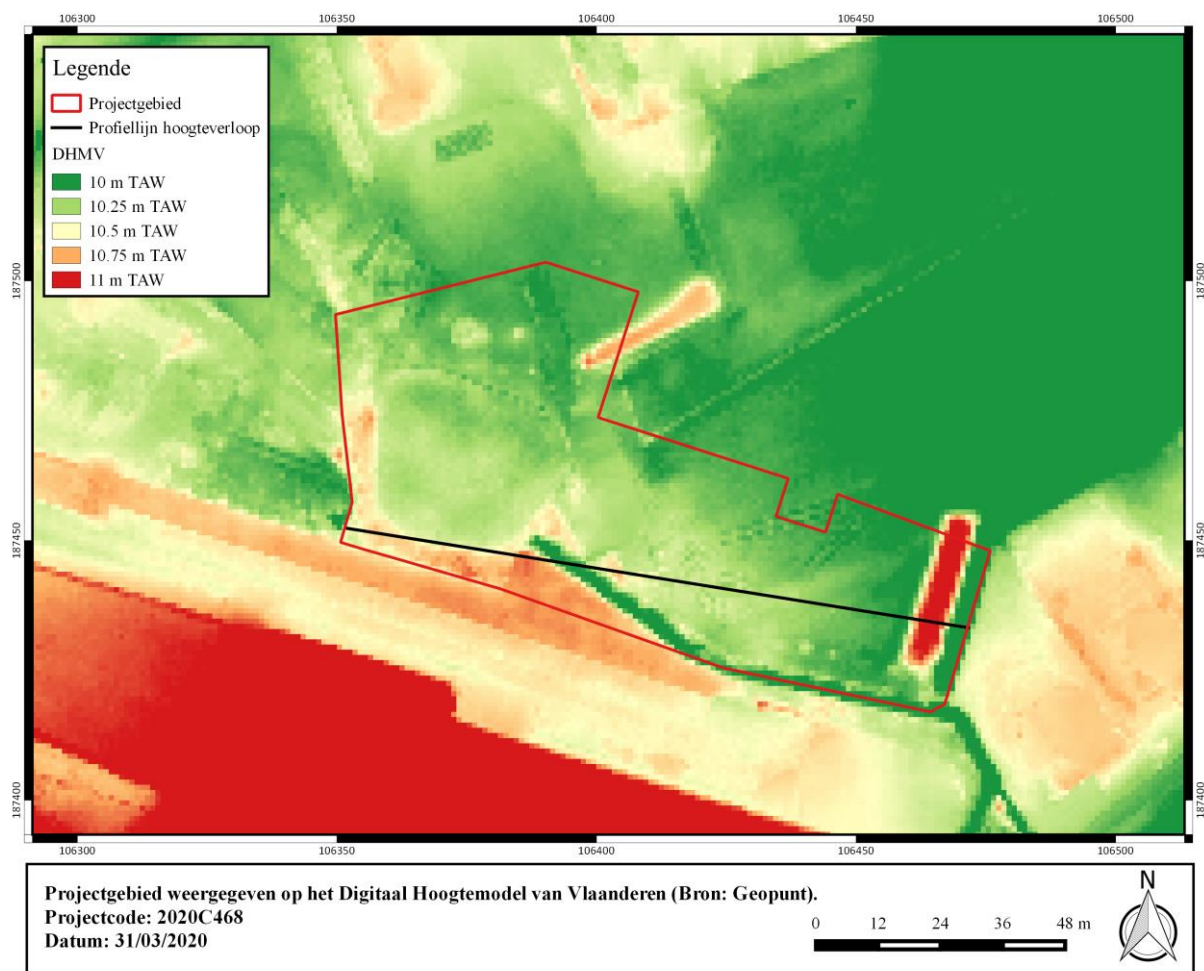

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 13: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).

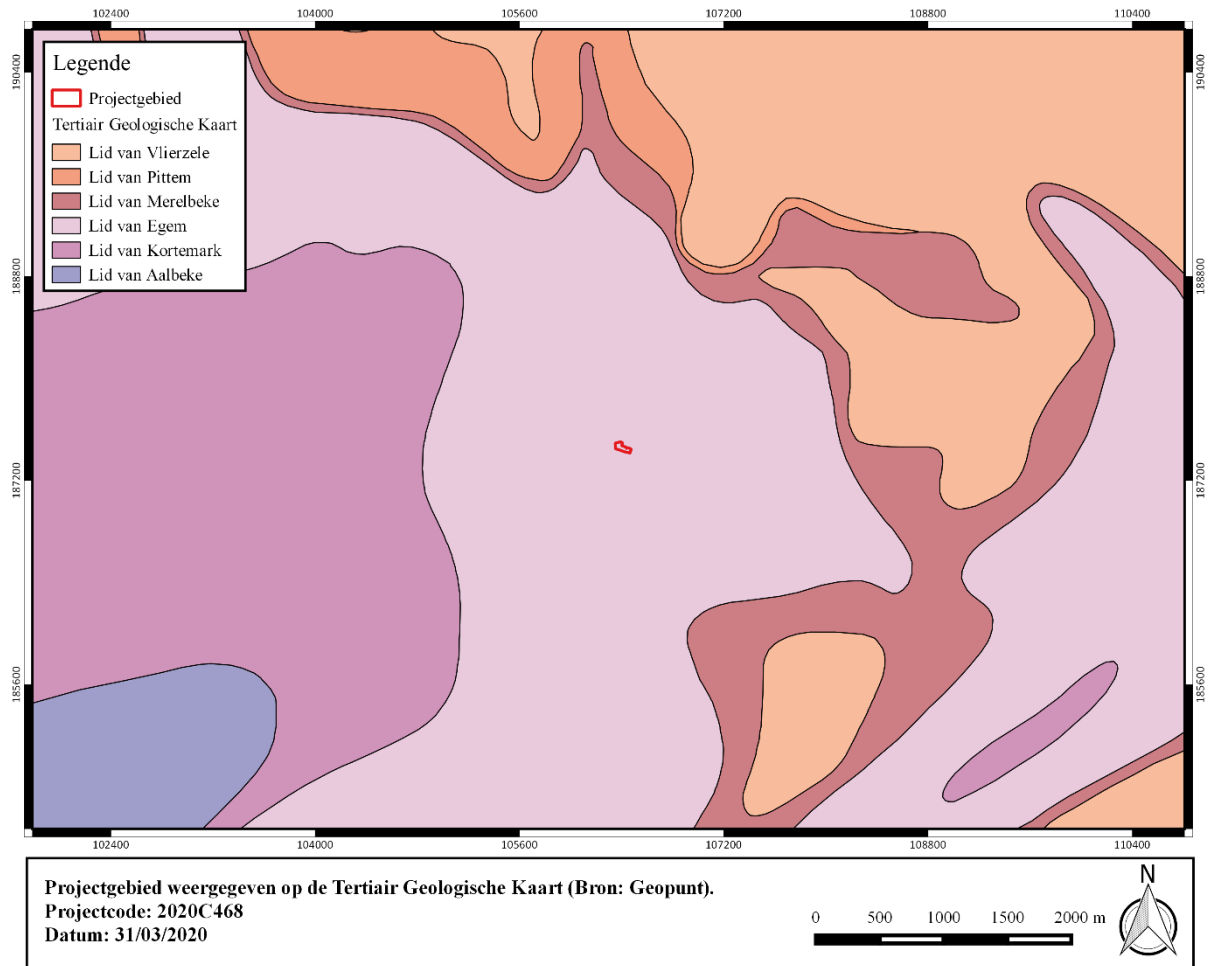

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Egem (Formatie van Tielt)**. De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

Het Lid van Egem bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden."

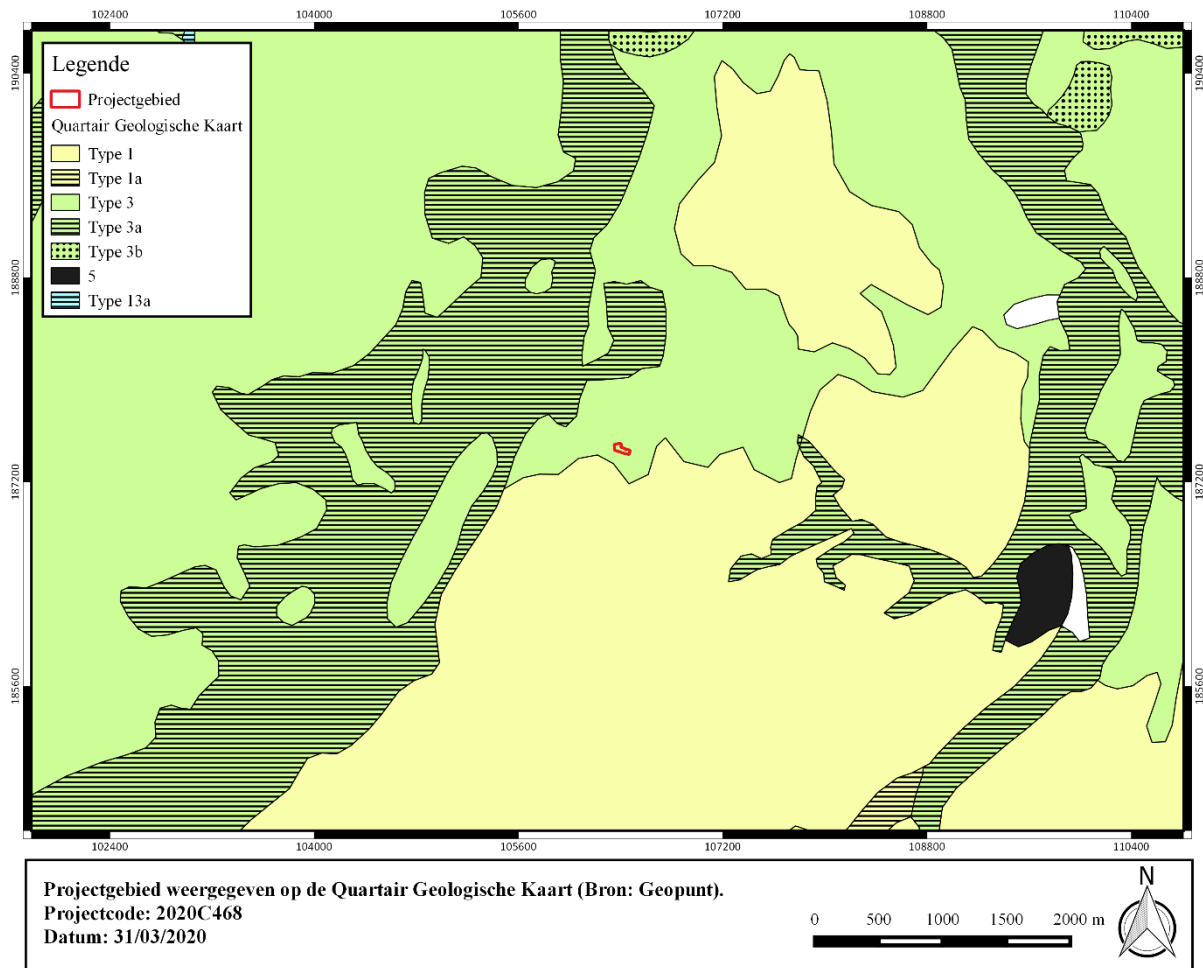

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

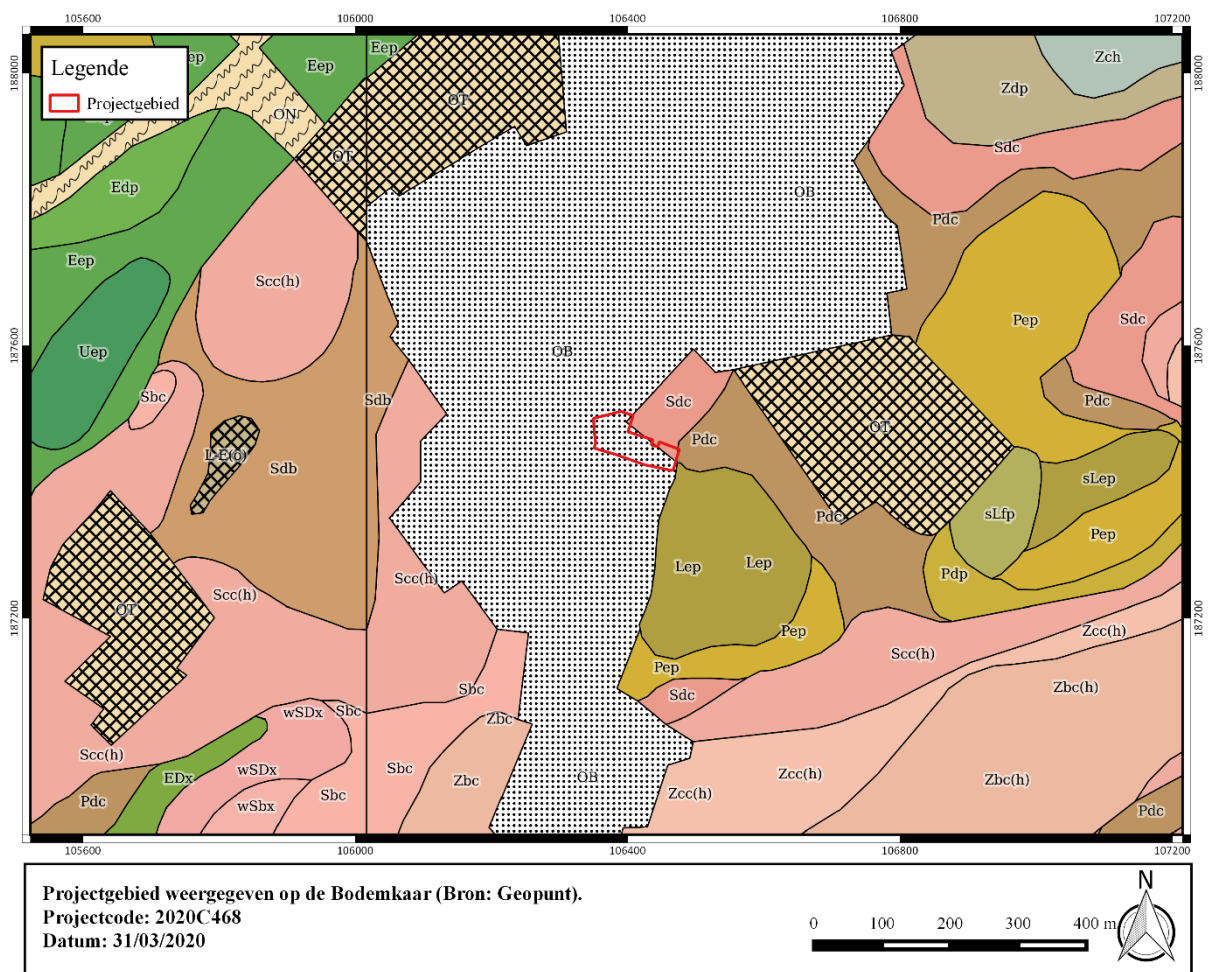

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **Sdc** is een matig natte lemige zandbodem met sterk gevlekte of verbrokkelde textuur B horizont. Het is een grijsbruine Podzolachtige bodem of Prepodzol. Deze bodems hebben een grijsbruin tot donker grijsbruine bouwvoor van ca. 25 cm dik. De Ap rust meestal op een bruinachtige overgangshorizont. Op 60-80 cm begint meestal de verbrokkelde textuur B die vaak sterk is aangetast. In het Prepodzolstadium heeft deze horizont ijzerconcreties. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm.

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

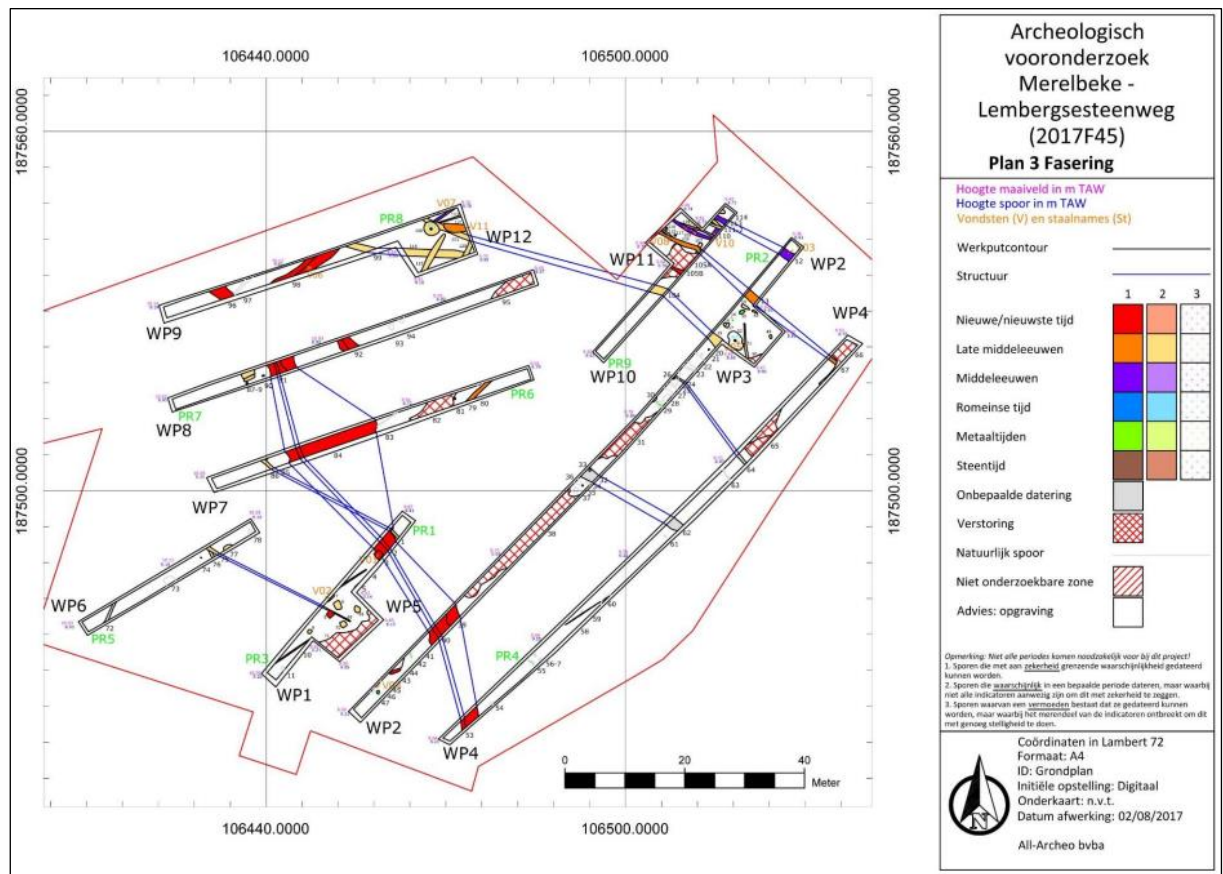
1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op het onderzoeksgebied zelf zijn geen vindplaatsen gekend. Net ten noorden werd reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werd vermoedelijk de periferie van een nederzettingsterrein uit de late middeleeuwen aangesneden. Hoewel het magere vondstensemble dit enigszins twijfelachtig maakt. Er werden geen aanwijzingen waargenomen voor lokaal gunstige bewaringscondities m.b.t. artefacten³. De gekende waarden in de ruime omgeving wijzen reeds op menselijke aanwezigheid in de omgeving tijdens de steentijden. Zo werden bij onderzoek ten zuiden van de begraafplaats van Merelbeke naast meerdere Romeinse gebouwplattegronden ook een handvol artefacten uit het neolithicum gerecupereerd. Ten noordoosten van het onderzoeksgebied, tegen de Ringvaart, werden een grafmonument uit de bronstijd onderzocht en eveneens resten van een midden-Romeinse nederzetting in kaart gebracht. Verder zuidwaarts, aan de Poelstraat, werden bij vlakdekkend onderzoek een vroegmiddeleeuws grafveld en nederzetting in kaart gebracht. Tijdens dit onderzoek werd ook een loopgraaf uit WOI of WOII aangesneden. Naast deze duidelijke sporen van bewoning en begraving zijn bij meerdere proefsleuvenonderzoeken eveneens off-site resten waargenomen die dateren vanaf de metaaltijden tot nu. Ook wijzen verschillende toevalsvondsten op menselijke aanwezigheid vanaf het finaal-Paleolithicum. De beschikbare gegevens wijzen op een quasi doorlopende menselijke aanwezigheid in omgeving van het onderzoeksgebied sinds de steentijden. Resten van bewoning en begraving zijn zowel vastgesteld op de terrassen langs de Schelde en hoger gelegen plateaus.

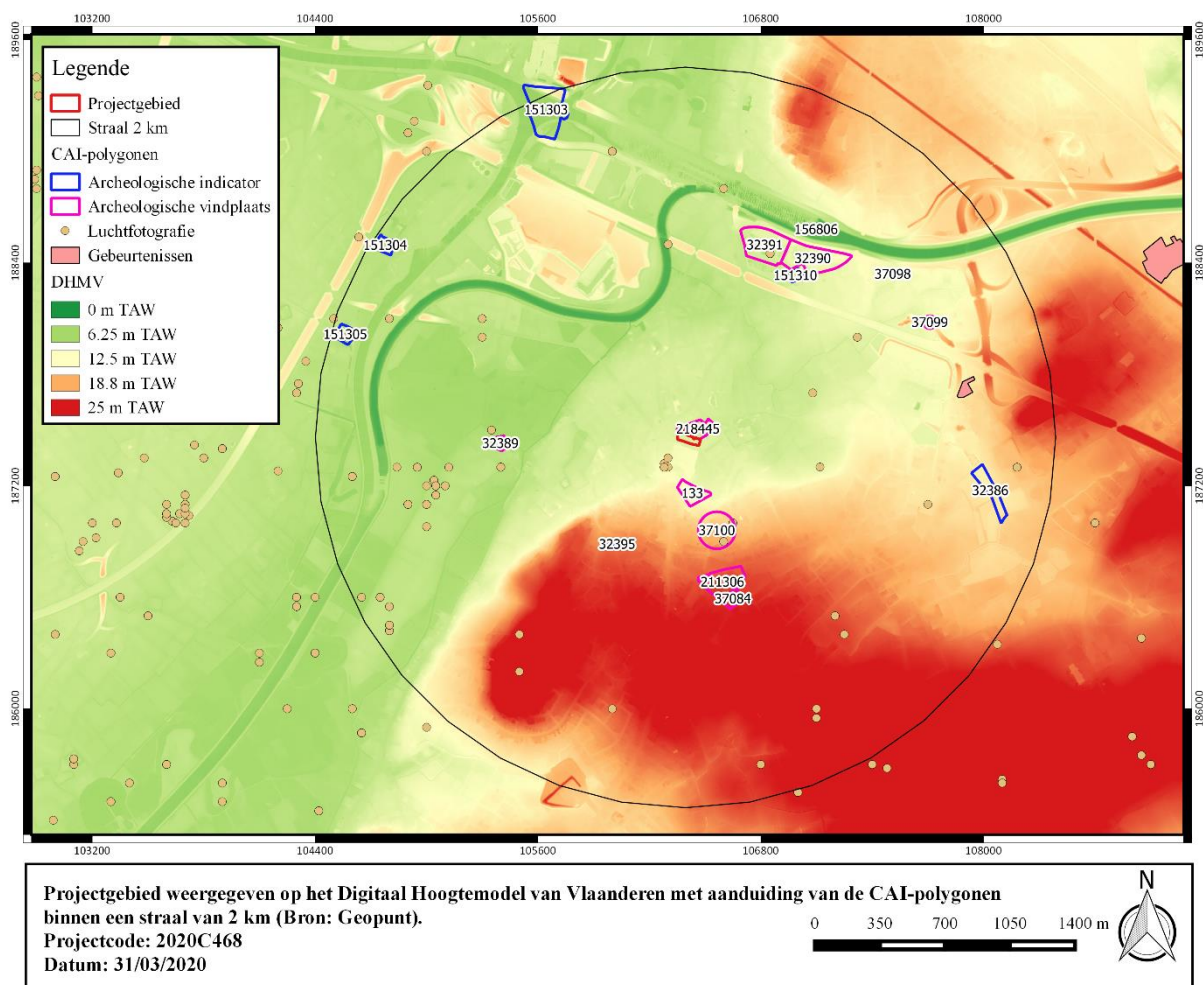
³ Corlemans L. et al., 2017, Archeologienota Merelbeke Lembergsesteenweg, Rapporten All-Archeo bvba 439, pp. 76

Figuur 18: Allesporenkaart (Corlemans, L. 2017. p.40).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

133	Mechanische prospectie (2001); NK: 15 meter Nieuwe tijd: opgevulde grachten van postmiddeleeuwse tot subrecente datum Bron: De Clercq W., 2002: Merelbeke. Archeologisch sonderingsonderzoek voorafgaand aan de bouw van het cultureel centrum, in Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 2001, p. 158.
32389	Opgraving (1986), Controle van werken (2000); NK: 150 meter Romeinse tijd: aardewerk Karolingische periode: aardewerk Volle middeleeuwen: kerk – vlakgraf

	Bron: Bauters, L. en H. Mestdagh 2001: Merelbeke-Kerkhoek: herwaardering van een archeologische site, in Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000, p. 62-65.
32390	Opgraving; NK: 150m 16de eeuw: Zilveren munt van Filips II Bron: Laleman M.C. 1986. Vondstmeldingen. in: Stadsarcheologie Gent 3, 1986, p.48-49
32391	Opgraving (1998 & 1999); NK: 150m 1630-1400 v. Chr.: Grafheuvel met diameter van 18m. Midden-Romeinse tijd: Nederzetting; 3 houten constructies, waterput, potscherven, dakpannen en metalen voorwerpen. Bron: De Clercq W. 2000. Merelbeke: Preventieve opgravingen op de Axxes-locatie te Merelbeke. Een landelijke Romeinse nederzetting uit de eerste eeuw van onze jaartelling, in: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 1999, p.144-148
37084	Opgraving (2001); NK: 15 meter Late IJzertijd: 2 kuiltjes met aardewerk Romeinse tijd: Onmiddellijk ten noorden van het grafveld. Ronde werkput 5m diep en doorsnede van 6m. Waterput zelf was grotendeels uitgebroken, maar de vele resten van Doornikse kalksteen en Balegemse kalkzandsteen wijzen op de aanwezigheid van een stenen mantel (stenen vertonen overvloedige resten van typische Romeinse Kalkmortel). Vulling: nauwelijks dateerbare scherfjes en metalen objecten. In bovenste vulling vroegmiddeleeuws aardewerk en een ijzeren pijlpunt. Vermoedelijk betreft het hier een uitgebroken Romeinse waterput, opgebouwd uit recuperatiemateriaal van een nabijgelegen Romeinse steenbouwsite. Merovingisch grafveld: - parallele ordening van de graven (meer dan 120) langs de weg - holle weg: een ca 5m brede strook van parallele karsporen met noord-zuidverloop en aan beide zijden telkens 1 flankerend grachtje. Het oppervlak werd met tegula-fragmenten, Doornikse Kalksteen en dierenbotten gestabiliseerd. Uit stratigrafie blijkt dat dit proces niet éénmalig was, maar zich herhaalde. Weg raakte in onbruik in 10de eeuw. Vroege middeleeuwen: greppelconfiguratie: parallel aan weg werd een greppelstructuur (enclosure) aangetroffen die aan beide zijden spits toeloopt. Aan noordzijde werd een soort ingang 'en chicane' uitgewerkt naar weg toe. In greppelstructuur staken her en der palen en vooral in en rond zuidelijke deel bevonden zich zware paalkuilen.

	Karolingische periode: - cluster paalgaten die behoren aan zeker 2 éénschepige houten constructies (werden door een gracht geflankeerd) - 5 hutkommen (4 rechthoekige en 1 ronde) - kleine éénschepige houtbouw met centraal erin een pottenbakkersoven (vol misbaksels) WO I of II: loopgracht: kronkelend spoor doorsnijdt het terrein van zuidwest naar noordoost. Bron: o.a. De Clercq W., J. Deschietter en G. De Mulder 2002: Merelbeke. Poelstraat: Bouwwerf PVT Caritas. Vroegmiddeleeuwse begraafplaats en nederzetting, in Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 2001, p. 159-166.
37098	Opgraving (2001); NK: 150 meter Romeinse tijd: brandrestengraf: rond kuiltje met sterk houtskoolhoudende lens (met enkele verbrande Romeinse potscherfjes) Bron: De Clercq W., 2001. Merelbeke. Archeologische begeleiding bij de heraanleg van de aansluiting van de E40 en de R4 en bij de aanleg van een carpoolparking. In; De Kegel A., e.a., Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000, pp. 215.
37099	Opgraving (1999); NK: 150 meter Onbepaald: enkele archeologische sporen, o.m. een paar kuilen en paalgaten met een op het eerste gezicht zeer oude opvulling Bron: De Clercq W., 2001. Merelbeke. Archeologische begeleiding bij de heraanleg van de aansluiting van de E40 en de R4 en bij de aanleg van een carpoolparking. In; De Kegel A., e.a., Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000, pp. 215.
37100	Opgraving (2000); NK: 150 meter Midden-Neolithicum: - enkele werktuigen in vuursteen, o.a. een schrabber en een kling Midden-Romeinse tijd: - minstens 7 houten gebouwen en perceelsgrachten - terra nigra-fragmenten, handgemaakt aardewerk Bron: Deschietter J., De Clercq W. & Mortier S., 2001. Merelbeke-Dijsegem. Een Romeinse vindplaats op de schop. In: De Kegel A., e.a., Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000, p. 216-217.
211306	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter Vroege middeleeuwen: Het spoor ligt in het verlengde van een wegtracé dat is aangetroffen op de site van Merelbeke- Caritas.

	Vermoedelijk gaat het om dezelfde structuur. Aardewerk is te dateren in de late vroege middeleeuwen. Middeleeuwen: plaatselijke concentraties van sporen (greppels, kuilen, paalkuilen). Eén van de sporen is een mogelijke hutkom. Nieuwe tijd: restanten van wegtracés. Mogelijk te relateren aan de wegtracés zichtbaar op historische kaarten. 19e eeuw: resten klooster Onbepaald: enkele paalsporen of kleine kuilen Bron: Hoorne J., Heynssens N. 2015: Merelbeke- Poelstraat. archeologisch vooronderzoek- november en december 2015, DL&H-rapport 27, Adegem.
218445	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht - Interpretatie van site met walgracht is niet 100% zeker, kan ook een laatmiddeleeuwse bewoningssite zijn zonder walgracht Bron: Coremans L., Bruggeman J., Smet V. 2017: Archeologienota Merelbeke - Lembergsesteenweg, Temse, 76 pp.(Rapporten All-Archeo bvba 439)

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

151303	Indicator cartografie; NK: 15m Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht; De walsite is nu volledig verdwenen.
151304	Indicator cartografie; NK: 15 meter 17de eeuw: Alleenstaande site met walgracht; De site kan geïdentificeerd worden met het jongere kasteel Scheldelinde (18de eeuw). De site verdween bij het aanleggen van industriële vestingen en het rechte trekken van de Schelde in 1970.
151305	Kaartstudie & Controle van werken (2003); NK: 15m Late middeleeuwen: Versterkt kasteel. Het kasteel werd tijdens de beeldenstorm vernietigd, maar in de 17e eeuw heropgebouwd. De omheiningsmuur kon over 170m archeologisch worden geregistreerd. Hij sloot aan bij een watergang.

151310	Indicator cartografie; NK: 15m 16de eeuw: Alleenstaande site met walgracht; Weinig informatie over de geschiedenis van deze site. De site is als kasteeldomein nog te herkennen maar kreeg een nieuwe functie als school, muziekacademie en restaurant.
--------	---

Toevalsvondst

156806	Toevalsvondst (1965); NK: 250m Midden-paleolithicum: Lithisch materiaal, Schrabber. In de nabijheid werden nog enkele artefacten ingezameld o.a. 3 boordschrabbers en een Levalloisafslag. Bron: de Heinzelin de Braucourt J. 1965. Paleolithicum te Merelbeke, in: Helinium jg.5, nr.2, pp. 136-139
--------	---

Onbepaald

32386	Onbepaald; NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal
32395	Onbepaald (1972); NK: 250 meter Steentijd: gepolijste bijl

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Archeologische vondsten wijzen op menselijke aanwezigheid die terug gaat tot het finaal-paleolithicum. De omgeving van het plangebied, op een iets hoger terrein, in de directe omgeving van de brede vallei rondom de Nederschelde, moet een zekere aantrekkingskracht gehad hebben op jager-verzamelaars.

Op het grondgebied van Merelbeke zijn tevens talrijke Romeinse sporen aan het licht gekomen, te denken aan bijvoorbeeld 50 urnen op de Schapersdries. Deze wijzen op intense bewoning in de Romeinse periode, die zich echter voornamelijk concentreerde op hoger gelegen terrein.

In 966 schonk graaf Arnulf I van Vlaanderen de villa Krombrugge aan de Gentse Sint-Pietersabdij. De heerlijkheid Krombrugge besloeg het zuidelijk deel van de gemeente en was belangrijker dan de ten noorden gelegen heerlijkheid van Merelbeke, die eigendom was van de heren van Merelbeke. Volgens K.G. Van Acker zouden beide heerlijkheden deel uitgemaakt hebben van een ruimer Karolinisch domein dat naast Merelbeke ook enkele van de huidige aangrenzende deelgemeenten omvatte. Als centraal hof wijst hij de verdwenen hoeve resselare aan nabij Krombrugge.

De oudste vermelding van Merelbeke dateert van 1101. De heerlijkheid hoorde van de 12^e tot de 14^e eeuw toe aan de familie van Merelbeke, nadien tot de 17^e eeuw tot Van der Cameren, tot 1740 tot Triëst, daarna tot Damarin en tenslotte tot Van den Bogaerde.

Merelbeke maakte oorspronkelijk deel uit van het graafschap Aalst maar bleef ook nauwe banden vertonen met de Gentse Sint-Pietersabdij. Al in de 16^e eeuw was het vrij sterk beboste Merelbeke vooral rijk aan buitenplaatsen. In de 19^e eeuw nam het aantal buitenverblijven nog sterker toe, van voornamelijk Gentenaars die rijk werden door de industriële revolutie. Afgezien van verspreide bebouwing, voornamelijk in de vorm van hoeves – was een eerste grotere woonkern waarschijnlijk al sinds de vroege middeleeuwen gesitueerd nabij de dries van de Kerkstraat en ten zuiden ervan op de wijk ‘De Cleye’, tussen de Gaverse- en de Hundelgemsesteenweg, nabij het plangebied.

Volledig ten westen daarvan, temidden de Scheldemeersen, lag de dorpskerk. Pas in 1870 werd een nieuwe parochiekerk gebouwd op de hoger gelegen Potaardeberg aan de Hundelgemsesteenweg. De omgeving van het nieuw aangelegde kerkplein evolueerde geleidelijk tot een verstedelijke dorpskern met lintbebouwing langseens de Hundelgemsesteenweg. Verder is de bebouwing aan deze as vooral geconcentreerd in het noorden dat geleidelijk aan aansluiting gevonden heeft met het agglomeratie van Gent.

Als gevolg van de expansie van de Gentse bloementeel sinds midden 19de eeuw, vestigen zich vanaf circa 1870 nieuwe en uit Gent overgeplaatste bloemisterijbedrijven aan de oude verkeerswegen (Hundelgemsesteenweg, Gontrode Heirweg, Fraterstraat) in het noorden van de gemeente. De uitbouw van het vormingsstation van Merelbeke dat in feite grotendeels ligt op de grondgebieden Gent (Gentbrugge) en Melle, droeg door zijn goede tewerkstellingsmogelijkheden ook bij tot het ontstaan van de dichtbevolkte noordelijke woonwijk Flora (vooral na de Eerste Wereldoorlog). De brede strook ten oosten van de Hundelgemsesteenweg, tussen de spoorlijn Gent-Brussel enerzijds en de autosnelweg Gent-Brussel anderzijds, verkreeg vanaf de jaren 1920 door systematische verkavelingen

De typische nijverheden gebonden aan de aanwezigheid van de Schelde (onder andere de steenbakkerij) en ook de industriële vestigingen die sinds de tweede helft van de 19de eeuw

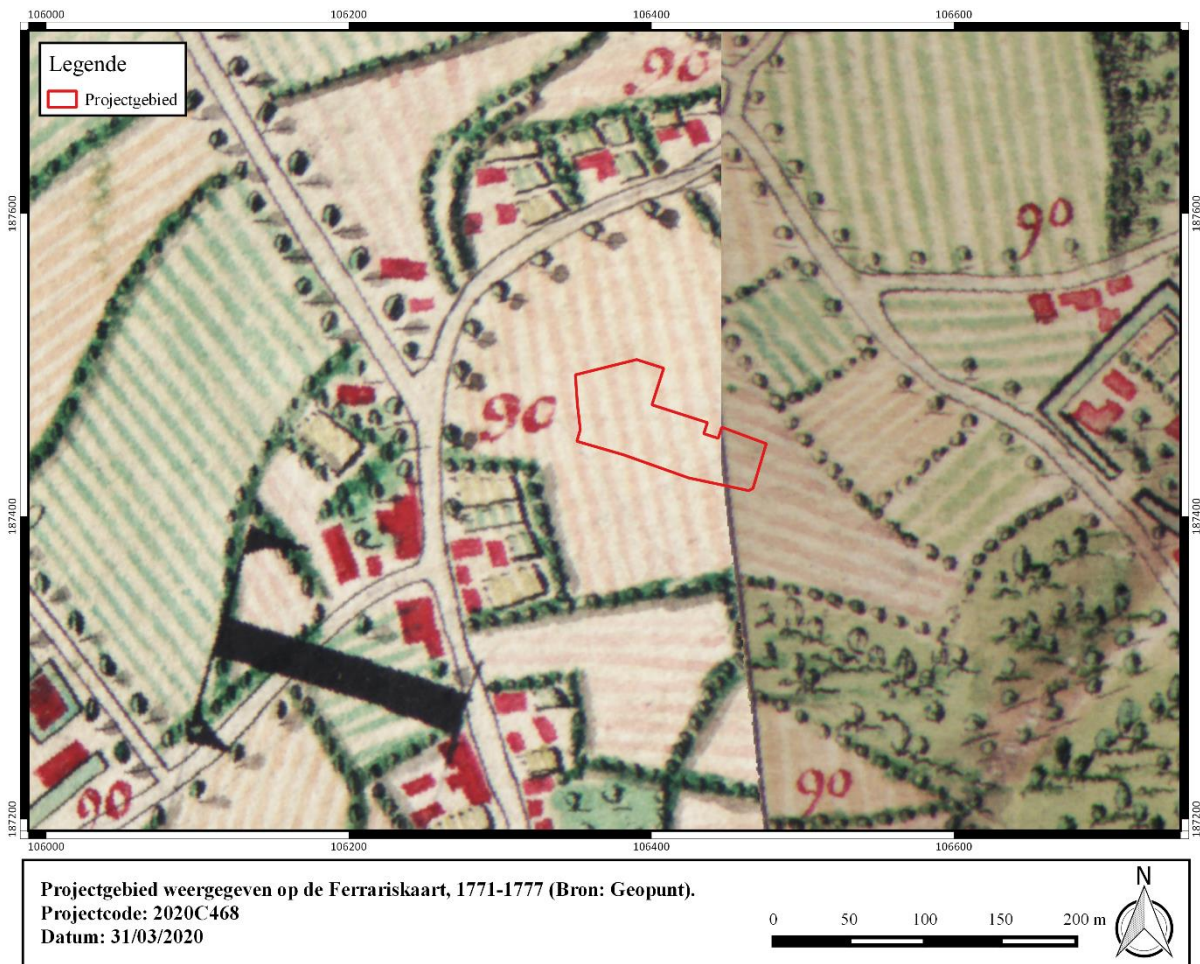

met de groei tot stedelijke agglomeratie gepaard gingen, bleven niet bewaard. De bloemisterij bleef de typische economische activiteit in de gemeente.⁴

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

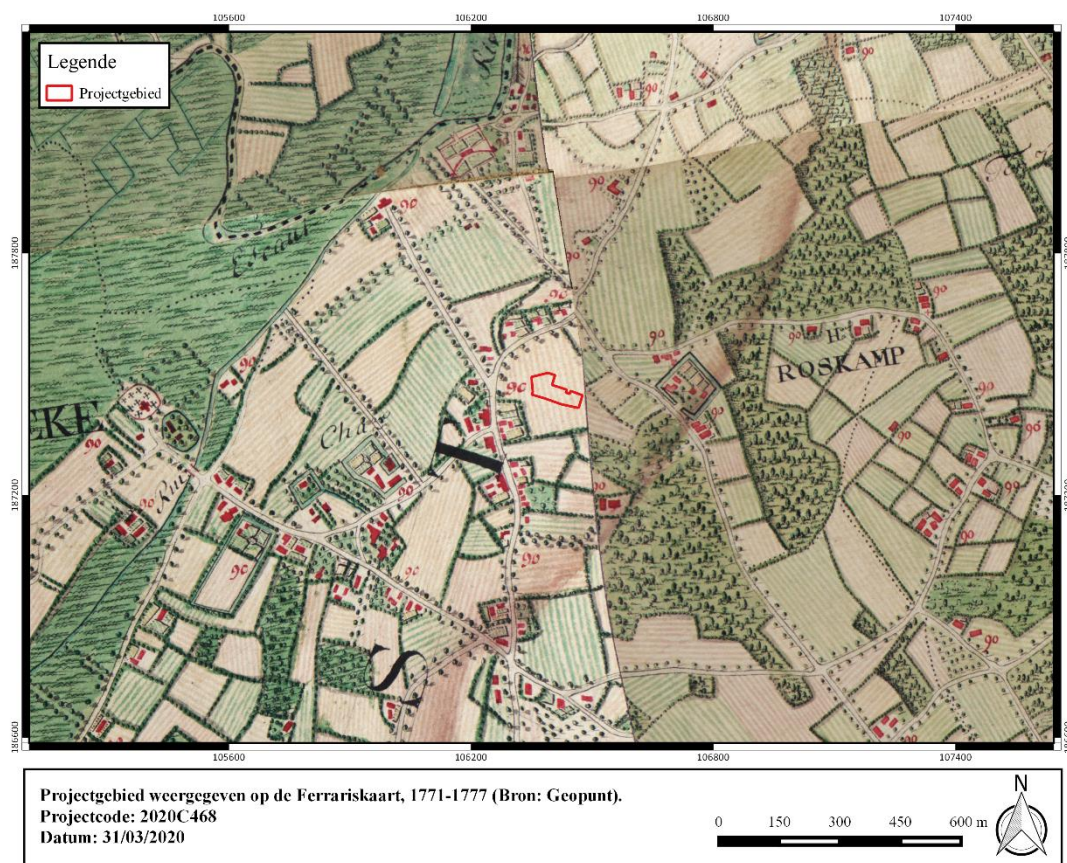
De Ferrariskaart karteert het plangebied als akker. Het verloop van de huidige Hundelgemsesteenweg is reeds duidelijk waarneembaar. Langsheen deze weg is bebouwing waar te nemen. De historische dorpskern van Merelbeke situeert zich ca. 950 meter ten westen. Het zeer duidelijk driehoekig gebied omgeven door de Kerkstraat, Potaardeberg en Hundelgemsesteenweg, precies ten zuidwesten van het plangebied is mogelijk in verband te brengen met een dries. Bij een dries vindt men huizen rondom een centraal middenplein, dat meestal een driehoekige vorm heeft. Dit middenplein deed in de middeleeuwen dienst als gemeenschappelijke weide (meent) voor het vee en als plaats waar men mocht planten, dus men mocht er niet op bouwen. Rondom de dries stonden meestal de belangrijkste boerderijen van het dorp met enkele aanhorig kleinere huizen.

De 19^e-eeuwse kaarten geven evenmin bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Pas in 1870 werd de parochiekerk gerealiseerd ten zuiden van het plangebied. De Tramstelplaats die het eindpunt was van de buurtspoorlijn Gent-Zuid Merelbeke dateert van 1898.

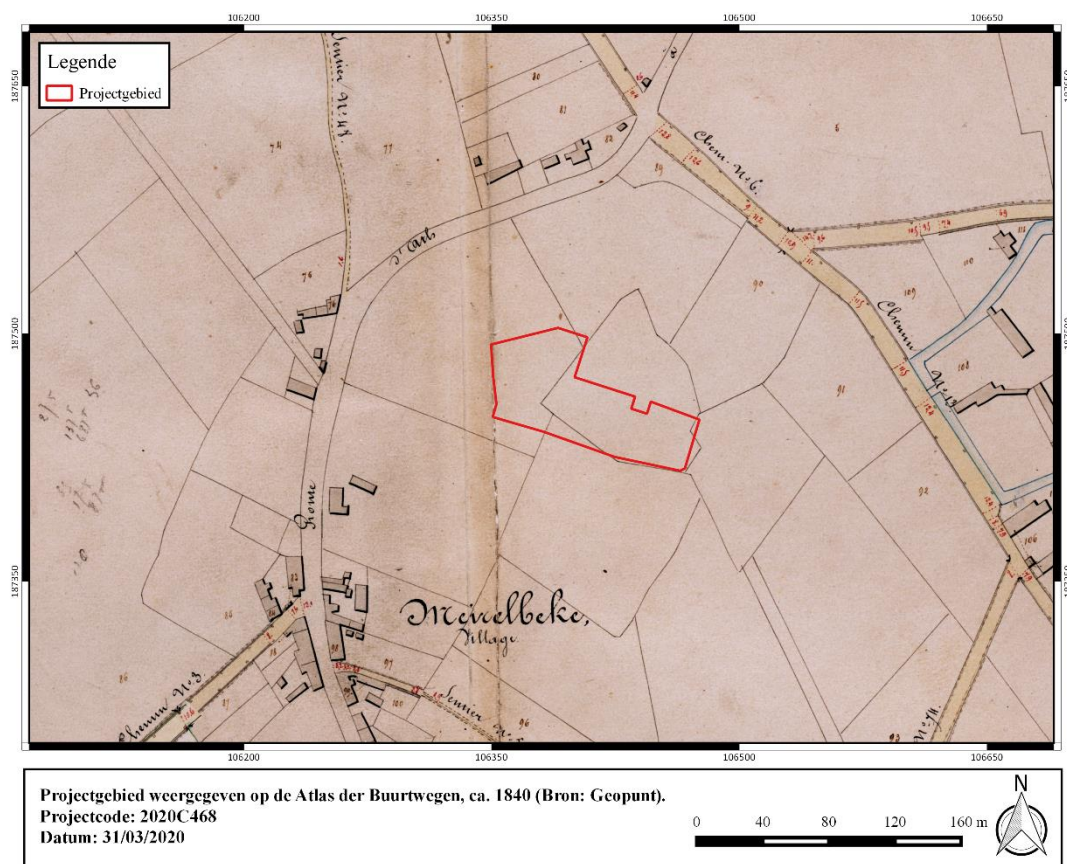

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed

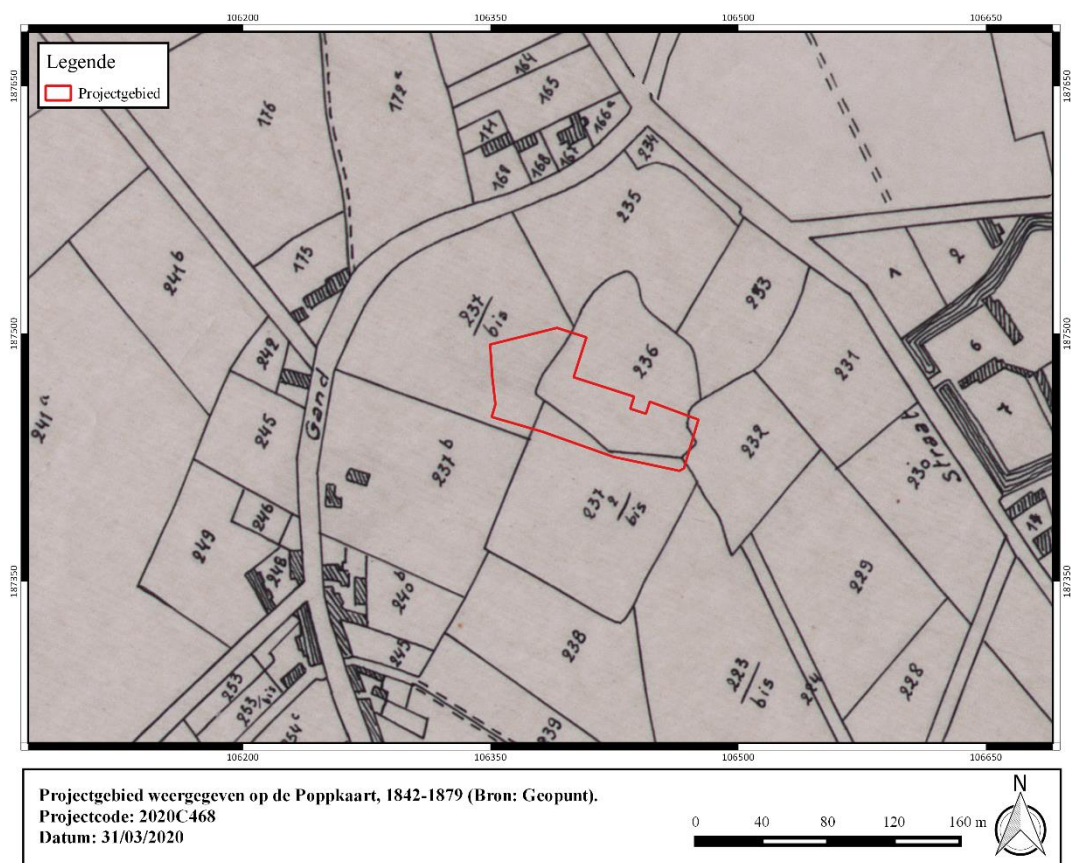

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferriskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

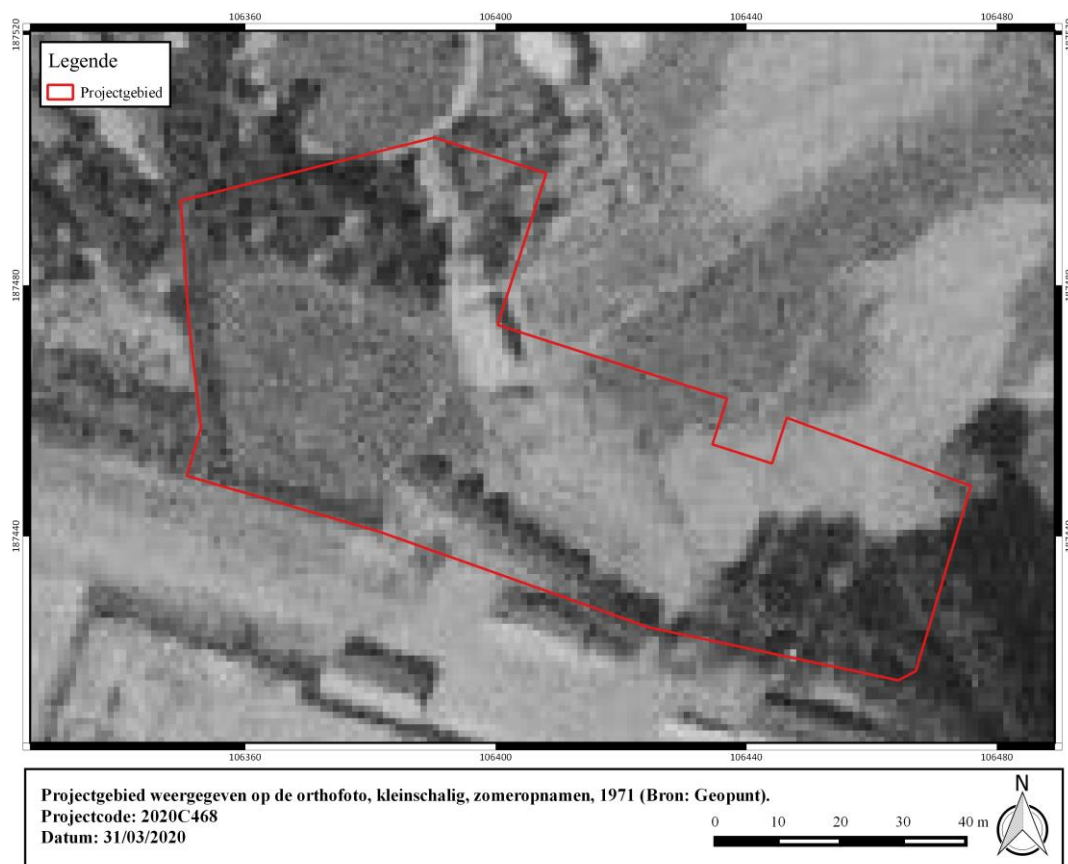
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Zicht op de Tramstelplaats, vermoedelijk gezien vanaf het projectgebied, datering onbekend – vermoedelijk begin 20^e eeuw (Bron: Gemeentearchief Merelbeke).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de orthofoto van 1971 is de thans gesloopte paardenstal gedeeltelijk zichtbaar. Op de luchtopname van 1979-1990 is deze uitgebreid in zuidelijke richting. Het overige deel van het terrein is reeds vanaf de oudste luchtopnames grotendeels in gebruik als grasland. In het noordwestelijk en (zuid) oostelijk terreindeel is vrij dichte vegetatie waar te nemen. Op heden is het bestaande gebouw (paardenstal) reeds volledig afgebroken. Precies ten westen van deze voormalige stal is een werfweg aangelegd in functie van de werkzaamheden ten noorden van het projectgebied. Hier zijn op heden tevens twee werfketen aanwezig. In het noordoostelijk deel van het projectgebied is tevens grond gestockeerd die eveneens afkomstig is van de werken ten noorden van het plangebied. De aanwezige werfinrichting is aangelegd door middel van steenslag op plasticdoek.

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

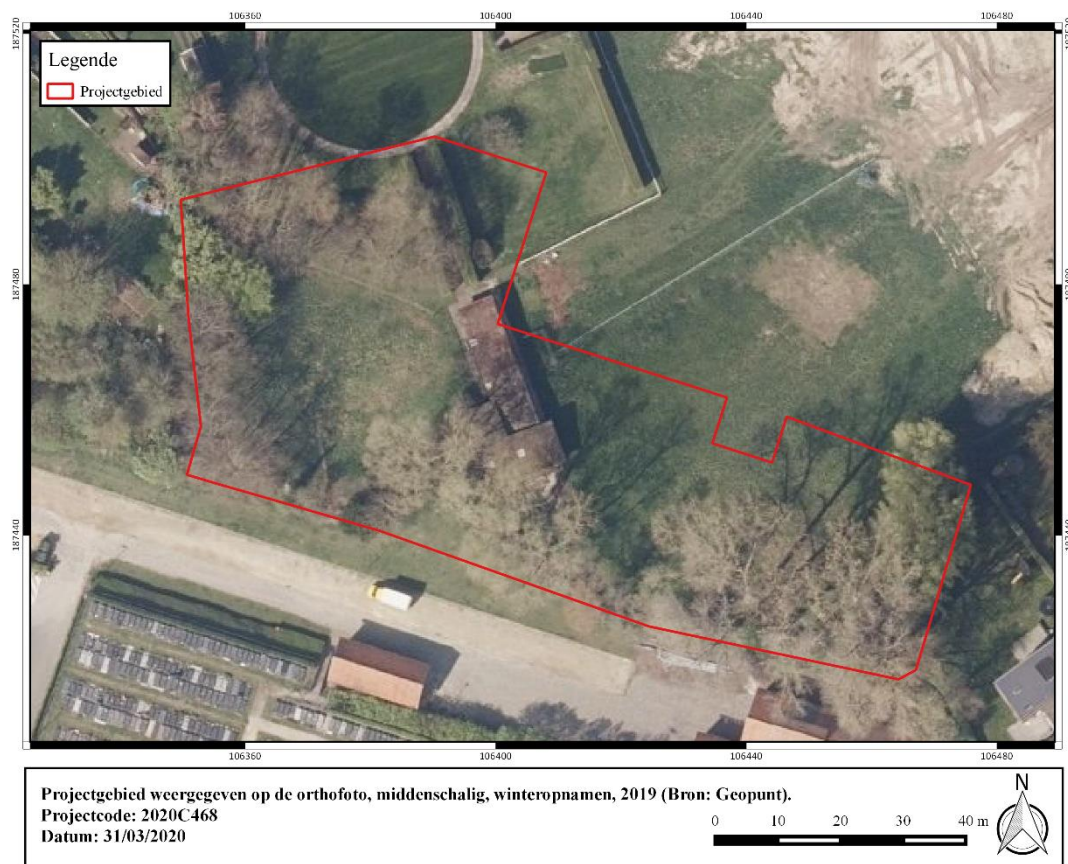
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De initiatiefnemer plant de realisatie van een verkaveling aan ‘Tramstelplaats’ te Merelbeke. Dit dossier vormt onderdeel van een groter project waarbij de terreinen ten noorden van de oude tramstelplaats worden herbestemd en ontwikkeld. Het projectgebied is ca. 5563 m² groot en ligt grotendeels braak. Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied bevindt zich reeds een werfinrichting bestaand uit een werfweg, keten en stockage van grond.

Merelbeke is gelegen ten zuiden van de Schelde. De traditionele landschappenkaart situeert het onderzoeksgebied in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei. Het onderzoeksgebied situeert zich op de overgang van het Weichseliaan rivierterras en het zuidelijk gelegen plateau dat lokaal het toponiem ‘Potaardeberg’ heeft gekregen. Langs de oostelijke grens van het onderzoeksgebied stroomt de Braambosbeek in noordoostelijke richting. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft een matig natte, lemige zandbodem weer. Rondom het onderzoeksgebied zijn grote polygonen vergraven gronden weergegeven. De locatie op de rand van de uitgestrekte Scheldevallei nabij hoger gelegen terrein en een kleinere beekvallei moet een aanzienlijke aantrekkingskracht hebben gehad op rondtrekkende gemeenschappen jager-verzamelaars. Bij onderzoek op de percelen die in het noorden grenzen aan het huidige onderzoeksgebied werd reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden weinig resten van bodemontwikkeling waargenomen. Lokaal werden resten van een B-horizont waargenomen en sporadisch waren er aanwijzingen voor een beperkte ophoging van het terrein. Algemeen gesteld kan te noorden van het onderzoeksgebied uitgegaan worden van een A/C-profiel waarbij de bouwvoor rust op het weinig verweerde moedermateriaal. Deze resultaten kunnen echter niet zonder meer geprojecteerd worden op het huidige onderzoeksterrein. Bijkomende terreinwaarnemingen zijn noodzakelijk.

De cartografische bronnen reflecteren een open en landelijk karakter van de omgeving. Op de Ferrariskaart is het volledige onderzoeksgebied in gebruik als akker. Er wordt geen bebouwing weergegeven. De oudste kerk van Merelbeke situeert zich verder ten westen van het terrein, in de alluviale vlakte van de Schelde. De huidige kerk die zich op een boogscheut ten zuiden van het onderzoeksgebied bevindt dateert van het einde van de 19^e eeuw, zo ook de omliggende begraafplaats. Op de 19^e-eeuwse bronnen valt de merkwaardige perceelsstructuur op. De percelen zijn als het waren in een cirkel geörienteerd die wordt omzoomd door de huidige Hundelgemsesteenweg en Lemberggesteenweg. Het onderzoeksgebied bevindt zich in het centrum van deze cirkelstructuur. Hoewel dit toevallig kan zijn kan dit evenzeer een indicatie vormen voor de aanwezigheid van een gemeenschappelijke dries. Het lokale hoogtemodel geeft hierin geen uitsluitsel. Het onderzoeksgebied blijft doorheen de 19^e eeuw vrij van bebouwing. Ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt eind de 19^e/ begin 20^e eeuw de oude tramstelplaats aangelegd, deze vormt het eindstation van de tramlijn die Merelbeke verbindt met de Gentse binnenstad. Op de orthofotosequentie is weinig evolutie merkbaar. Op de orthofotosequentie is weinig tot geen evolutie waar te nemen. De aanwezige paardenstal is reeds gesloopt.

Op het onderzoeksgebied zelf zijn geen vindplaatsen gekend. Net ten noorden werd reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werd vermoedelijk de periferie van een nederzettingsterrein uit de late middeleeuwen aangesneden. Hoewel het magere vondstensemble dit enigszins twijfelachtig maakt. Er werden geen aanwijzingen waargenomen voor lokaal gunstige bewaringscondities m.b.t. artefacten⁵. De gekende waarden in de ruime omgeving wijzen reeds op menselijke aanwezigheid in de omgeving tijdens de steentijden. Zo

⁵ Corlemans L. et al., 2017, Archeologienota Merelbeke Lemberggesteenweg, Rapporten All-Archeo bvba 439, pp. 76

werden bij onderzoek ten zuiden van de begraafplaats van Merelbeke naast meerdere Romeinse gebouwplattegronden ook een handvol artefacten uit het neolithicum gerecupereerd. Ten noordoosten van het onderzoeksgebied, tegen de Ringvaart, werden een grafmonument uit de bronstijd onderzocht en eveneens resten van een midden-Romeinse nederzetting in kaart gebracht. Verder zuidwaarts, aan de Poelstraat, werden bij vlakdekkend onderzoek een vroegmiddeleeuws grafveld en nederzetting in kaart gebracht. Tijdens dit onderzoek werd ook een loopgraaf uit WO I of WO II aangesneden. Naast deze duidelijke sporen van bewoning en begraving zijn bij meerdere proefsleuvenonderzoeken eveneens off-site resten waargenomen die dateren vanaf de metaaltijden tot nu. Ook wijzen verschillende toevalsvondsten op menselijke aanwezigheid vanaf het finaal-Paleolithicum. De beschikbare gegevens wijzen op een quasi doorlopende menselijke aanwezigheid in omgeving van het onderzoeksgebied sinds de steentijden. Resten van bewoning en begraving zijn zowel vastgesteld op de terrassen langs de Schelde en hoger gelegen plateaus.

Op basis van het gunstige landschappelijke kader, de cartografische gegevens en de gekende vindplaatsen in de omgeving moet ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan worden van een beduidende trefkans inzake archeologisch erfgoed. Vooralsnog heeft het desktoponderzoek geen sluitende argumenten aan het licht gebracht waardoor aangenomen kan worden dat verder onderzoek niet langer kan leiden tot kenniswinst. Bijkomende terreinwaarnemingen zijn noodzakelijk om eventueel aanwezig erfgoed in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop in te schatten. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In eerste instantie dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Blijken bodemhorizonten die kunnen wijzen op gunstigere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites aanwezig dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname kan dit onderzoek in functie van artefacten aangevuld worden met waarderende boringen of proefputten. Met betrekking tot resten van bewoning, begraving of andere activiteiten is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

Corlemans L. et al., 2017, Archeologienota Merelbeke Lembergsesteenweg, Rapporten All-Archeo bvba 439.

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

